Marii donatori ai orașului Tecuci

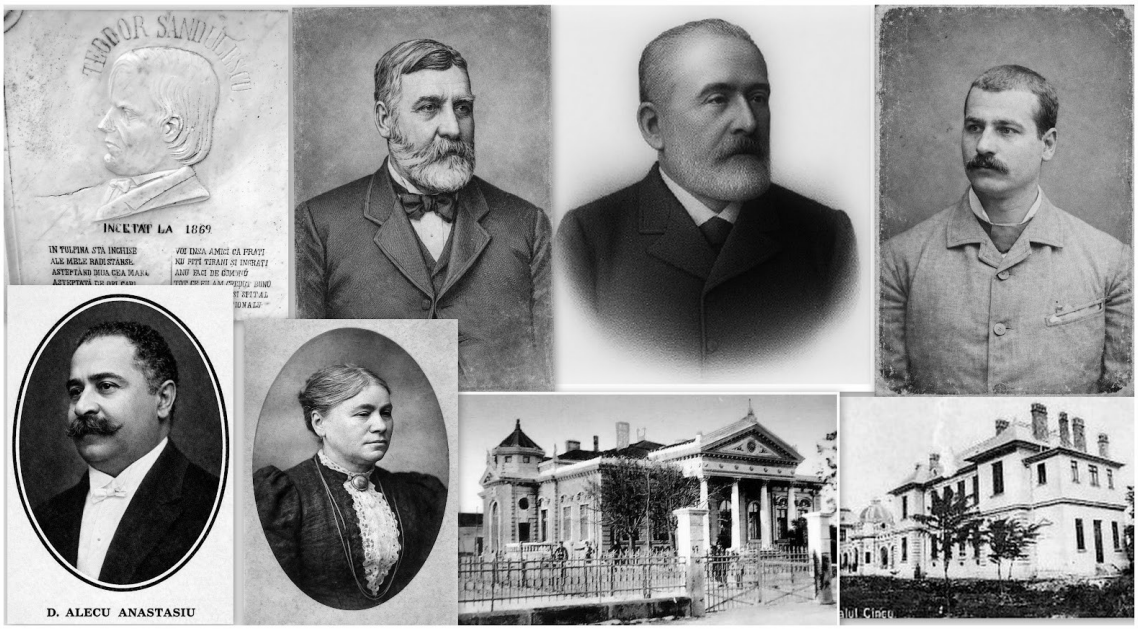

La începutul deceniului al treilea al secolului al XX-lea, comuna urbană Tecuci administra un patrimoniu alcătuit din moșii, terenuri, rente, capitaluri și fonduri provenite din donații și legate testamentare. Acest patrimoniu este inventariat în Anexa II a „Bugetului de venituri și cheltuieli al comunei urbei Tecuci pe exercițiul 1922–1923”, document care oferă imaginea principalelor bunuri aflate în administrarea municipalității și a veniturilor pe care acestea le produceau.

Prin testamentul din 1 ianuarie 1868, Teodor Săndulescu a lăsat comunei moșia Pisera-Gropana, alcătuită din 335 ha de teren arabil, pășuni, fânețe și livezi, precum și din 33 ha de pădure. După aplicarea reformei agrare, proprietatea a fost expropriată, iar comuna a primit în schimb un titlu nominal de rentă în valoare de 325.000 lei[1].

Anton Cincu a donat trei proprietăți importante: Capoteasca (212 ha), prin actul din 2 mai 1889; Cozmasca (92 ha), prin testamentul din 22 iulie 1894; și Micleasca (158 ha), prin același testament din 22 iulie 1894. La fel ca moșia Pisera-Gropana, și aceste proprietăți au fost expropriate în urma reformei agrare din 1921, comuna fiind despăgubită potrivit evaluărilor prevăzute de lege[2].

Este consemnată și existența unor fonduri bănești constituite prin donații particulare, destinate întreținerii Spitalului „Anton Cincu”: Petru Anastasiu – 2.400 lei (8 iulie 1874), I. Naville – 500 lei (1 martie 1897) și Anica Hâncu – 800 lei (1 martie 1905) [3].

Anexa bugetară surprinde doar valoarea patrimonială a acestor donații. Documentele de arhivă, presa vremii și lucrările contemporanilor

îngăduie însă reconstituirea activității filantropice a unor personalități precum Teodor Săndulescu, Anton Cincu, Tache Anastasiu, Elena Anastasiu, Teodor Cincu și Alexandru (Alecu) Anastasiu, ale căror donații au sprijinit dezvoltarea spitalelor, școlilor, instituțiilor culturale, bisericilor și așezămintelor de asistență socială[4].

Dincolo de patrimoniul consemnat în Anexa II, testamentul lui Teodor Săndulescu cuprindea și alte dispoziții de interes public. Donatorul prevăzuse constituirea unor fonduri pentru ridicarea unei școli, construirea unei capele în cimitir și amenajarea Grădinii Publice. Nu toate aceste prevederi au fost însă respectate întocmai, iar o parte dintre fonduri au fost întrebuințate ulterior în alte scopuri decât cele stabilite prin testament[5].

În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, Anton Cincu a devenit unul dintre cei mai importanți binefăcători ai Tecuciului. Fost primar al orașului, deputat, senator și unul dintre cei mai înstăriți proprietari ai județului, el și-a îndreptat o parte însemnată a averii către instituțiile de interes public, îndeosebi către cele sanitare.

În anul 1892, a construit din fonduri proprii spitalul rural din Nicorești, cu o capacitate de 40 de paturi, pe care l-a donat statului pentru îngrijirea populației din mediul rural[6].

Doi ani mai târziu, prin testament și prin donațiile făcute în timpul vieții, a pus bazele viitorului Spital „Anton Cincu” din Tecuci. Pentru ridicarea acestuia, a donat Primăriei 200.000 de lei și a instituit o comisie însărcinată cu administrarea fondurilor și supravegherea executării lucrărilor[7].

Așezământul medical a fost ridicat între anii 1899 și 1903, după planurile arhitectului Rudolf Șiller. Costul total al construcției s-a ridicat la 247.474 de lei și 70 de bani, sumă provenită din capitalul inițial (200.000 de lei), dobânzile acumulate (16.301 lei și 37 de bani), valoarea terenului (14.000 de lei), oferit de moștenitorii donatorului, și contribuția lui Teodor Cincu (17.173 lei și 33 de bani). Inaugurarea oficială a avut loc la 25 aprilie 1904. La acea dată, spitalul era considerat o construcție monumentală, alcătuită din mai multe pavilioane și dotată cu baie publică, dușuri și bazin cu apă rece[8].

Funcționarea spitalului era asigurată, în mare parte, din veniturile moșiilor Pisera-Gropana, Capoteasca și Micleasca, așa cum arăta primarul Dimitrie Balaban, care nota că acestea „sunt donate primăriei pentru spitalul orașului, care într-o bună parte se întreține cu veniturile acestor moșii”[9]. Veniturile acestor proprietăți au susținut activitatea spitalului timp de mai multe decenii, până la exproprierile efectuate în temeiul Legii pentru reforma agrară din 1921.

Potrivit documentelor păstrate la Arhivele din Galați până la 24 octombrie 1938, primăria încasase 80% din despăgubirile cuvenite

pentru moșiile expropriate, urmând ca diferența să fie achitată după măsurarea definitivă a proprietăților[10].

Anton Cincu nu și-a limitat însă donațiile la domeniul sanitar. Prin testamentul din 22 iulie 1894, a lăsat Primăriei moșia Cozmasca, ale cărei venituri erau destinate întreținerii bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul”, ctitorită de părinții săi, Smaranda și Tudoran Cincu. După exproprierea moșiei, Primăria a primit un titlu de rentă perpetuă în valoare de 4.000 lei anual, destinat exclusiv reparațiilor capitale ale bisericii[11].

Dotarea spitalului cu mobilier și aparatură medicală a fost sprijinită și de alți donatori: Elena Jurgea (10.000 lei), I. Naville (instrumente chirurgicale și o pompă în valoare de 4.000 lei), Petre Sachelary (instrumente chirurgicale rămase de la tatăl său, dr. Filip Sachelary), Anica Hâncu (1.400 lei – pentru instalarea și întreținerea unui pat), precum și Sultana, Maria, Teodor și Nicu Cincu, care ai oferit mobilier, aparatură mediclă și diferite sume de bani[12]. Teodor Cincu a donat suplimentar 10 paturi, Nicolae Cincu a oferit un aparat Roentgen, iar Darie Donici a contribuit cu 10.000 de lei pentru îmbunătățirile necesare[13].

O altă direcție importantă a donațiilor făcute în folosul orașului a fost sprijinirea învățământului. În acest domeniu, o contribuție de seamă a avut-o Tache Anastasiu.

În anul 1881, acesta a donat, în suburbia „Sfântul Dumitru”, un teren în suprafață de 8.541 m², pe care se aflau trei clădiri vechi, un șopron și un grajd, destinate amenajării unui local de școală. Comisia instituită de Primărie a constatat însă că imobilele existente nu erau potrivite pentru această destinație și a recomandat efectuarea unor „reparații radicale”. În cele din urmă, doar una dintre clădiri a fost reparată și transformată în locuință pentru director, iar localul școlii a fost construit de la temelie de comună. Aici a funcționat Școala de băieți nr. 2, care a purtat numele „Tache Petre Anastasiu”[14].

Implicarea familiei Anastasiu în sprijinirea învățământului nu s-a rezumat la această donație. În 1898, Elena Anastasiu, împreună cu un comitet alcătuit din 45 de doamne, a întemeiat Școala Profesională de Fete din Tecuci. În adunarea generală din 22 octombrie 1898 a fost ales „comitetul diriginte”, condus de Elena Anastasiu, aleasă președintă. Din acesta mai făceau parte Olga Pătărlăgeanu – vicepreședintă, L. Mărculescu – casieră, Zoe Pelin – secretară, precum și doamnele Albu, Șendrea și Turtureanu – membre.

Școala și-a deschis porțile la 12 noiembrie 1898, cu 30 de eleve, iar în anul 1900 a primit numele „Tache și Elena Anastasiu”[15].

În anii următori, Elena Anastasiu a susținut din propriile resurse funcționarea școlii, mai ales în perioadele în care autoritățile nu i-au

acordat sprijinul necesar. Rolul său nu s-a limitat la întemeierea instituției, ci a continuat prin asigurarea mijloacelor necesare funcționării acesteia. În 1908, Academia Română a hotărât ca școala să fie preluată de stat, urmând să primească o subvenție anuală de 10.000 de lei, cu obligația de a-și păstra numele „Tache și Elena Anastasiu”[16].

Opera filantropică a Elenei Anastasiu a depășit însă cadrul învățământului. Ea a oferit ajutoare elevelor sărace, a donat cărți și îmbrăcăminte, a sprijinit mai multe societăți de binefacere și a contribuit la restaurarea unor lăcașuri de cult. În 1903 a donat 5.000 de lei pentru restaurarea Catedralei „Sfântul Gheorghe” din Tecuci, iar în 1906 a sprijinit Școala de Orbi din București cu suma de 5.000 de lei[17].

Prin testamentul întocmit în 1897, Tache Anastasiu a prevăzut ca, după moartea soției sale, casa familiei din Tecuci să intre în proprietatea municipalității și să fie folosită ca local al Școlii de Fete „Tache și Elena Anastasiu”. De asemenea, întreaga sa avere urma să revină Academiei Române, cu obligația înființării unor instituții de învățământ pe moșiile Călmățui și Țigănești[18].

Farmacistul Constantin (Costache) Racoviță, personalitate implicată în viața politică și civică a orașului, s-a remarcat și prin activitatea sa filantropică. El a donat Primăriei „suma de 600 lei, costul celor două felinare tricheluri pe cari le-am donat comunei [spune spițerul – ad. n.] spre înfrumusețarea bulevardului”. Gestul completa donația anterioară a celor 18 bănci amplasate în același loc. În 1898, a oferit Casei Școalelor 40.000 de lei în înscrisuri funciare rurale cu dobândă de 5%, constituind Fondul Racoviță. Din veniturile acestuia s-au acordat, timp de aproape două decenii, câte 2.000 de lei anual pentru sprijinirea elevilor săraci ai școlilor primare publice din Tecuci[19].

Între marii binefăcători ai orașului s-a numărat și Alexandru (Alecu) Anastasiu. În anul 1908, acesta a donat suma de 3.000 de lei pentru finalizarea clădirii școlii din comuna Bucești, județul Tecuci[20].

Activitatea sa filantropică s-a intensificat după Primul Război Mondial. În anul 1926, Alexandru Anastasiu a donat statului un imobil situat în Tecuci, pe strada Carol, la colț cu strada Locotenent-colonel T. Pamfile, împreună cu terenul aferent. Clădirea, evaluată la peste două milioane de lei, urma să găzduiască un azil pentru bătrânii lipsiți de mijloace, destinat foștilor funcționari, profesioniștilor liberali și altor persoane care avuseseră „oarecare poziție socială”.

Instituția urma să poarte numele „Azilul Alecu și Catina P. Anastasiu”. În același timp, donatorul a pus la dispoziție încă 100.000 de lei pentru repararea și amenajarea clădirii și a prevăzut constituirea unui fond ale cărui venituri urmau să contribuie la întreținerea azilului și la organizarea anuală a pomenirilor prevăzute în actul de donație[21].

În aprilie 1929, Alexandru Anastasiu a oferit 500.000 de lei pentru reconstruirea Teatrului Comunal din Tecuci, distrus de incendiul din 24 ianuarie al aceluiași an[22].

În 1939, a constituit „Fondul Alecu și Catinca P. Anastasiu”, donând Primăriei titluri de rentă în valoare de 200.000 de lei. Veniturile acestora urmau să fie folosite anual pentru cumpărarea de cărți și îmbrăcăminte destinate unui număr de treizeci de elevi și eleve merituoși, lipsiți de mijloace materiale[23].

Alături de soția sa, Ecaterina (Catinca) Anastasiu, s-a numărat printre principalii ctitori ai noii Catedrale din Tecuci. Până la 4 august 1941, contribuția sa la ridicarea acesteia ajunsese la 1.600.000 de lei. În același an, a oferit 20.000 de lei Societății „Crucea Roșie”, pentru îngrijirea militarilor răniți internați în spitalele din Tecuci, și încă 150.000 de lei pentru construirea bisericii din suburbia „Regina Maria”[24].

În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, Alexandru Anastasiu a subscris la Împrumutul Apărării Naționale cu suma totală de 199.000 de lei, iar Ecaterina Anastasiu a contribuit cu 45.000 de lei[25].

Tradiția filantropică a familiei Cincu a fost continuată de Teodor Cincu, care, în prima jumătate a secolului al XX-lea, a realizat ultimele mari donații destinate patrimoniului public al orașului.

Prima dintre acestea a fost terenul pe care fusese construit Spitalul „Anton Cincu”. Deși terenul fusese pus la dispoziția autorităților încă din perioada edificării spitalului, în anul 1931 Teodor Cincu l-a donat, „în mod irevocabil”, Primăriei orașului Tecuci. Donația a fost acceptată oficial de municipalitate la 3 septembrie 1931[26].

Cea mai importantă dintre donațiile sale a fost însă imobilul din strada Carol nr. 12, oferit municipalității în anul 1934. Inițial, Teodor Cincu intenționase să-l destineze unei școli, însă expertiza Casei Școalelor a arătat că edificiul nu era potrivit pentru această întrebuințare. În urma consultărilor purtate cu autoritățile locale și cu reprezentanți ai vieții culturale tecucene, donatorul a hotărât ca imobilul să găzduiască muzeul și biblioteca comunală[27].

Actul de donație prevedea înființarea Fundației Culturale „Teodor și Maria Cincu”, în cadrul căreia urmau să funcționeze muzeul și biblioteca. Municipalitatea era obligată să asigure întreținerea permanentă a celor două instituții, respectând destinația stabilită de donator. Teodor Cincu își exprima dorința ca muzeul și biblioteca să pună la dispoziția „cetățenilor mei și tinerei generații” cărți și studii „pentru luminarea minții și cultivarea lor sufletească”. Totodată, a prevăzut ca, după moartea sa, restul imobilului să fie transformat în internat pentru „elevi (băieți) silitori și săraci din comunele în care se găsesc moșiile mele și ale

familiei mele, care vor veni să învețe la Liceul de băieți din orașul Tecuci”[28].

Consiliul Comunal al orașului Tecuci a acceptat donația. Cu acest prilej, fostul primar Dimitrie Balaban a propus transmiterea unei scrisori de mulțumire și publicarea unui articol în presa vremii, „pentru ca întreaga țară să cunoască fapta lui”. În aceeași ședință, consilierul Virgil Mironescu a propus ca strada Carol, pe porțiunea dintre strada Locotenent-colonel Pamfil și liceu, să primească numele lui Teodor Cincu, ca semn de recunoștință pentru contribuția adusă vieții culturale a orașului[29].

Fără aceste donații, multe dintre instituțiile publice ale Tecuciului nu ar fi putut fi înființate ori întreținute în condițiile materiale ale vremii.

Daniel Bradea, *Portrete din Tecuci. Familia Anastasiu și alte personalități*, Editura PIM, Iași, 2023 și *Povești despre Cinculești*, Editura PIM, Iași, 2023.

---

[1] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 94, documente 1922, *Bugetul de venituri și cheltuieli al comunei urbei Tecuci pe exercițiul 1922–1923,* Anexa II.

[2] Despăgubirile stabilite au fost: Capoteasca – 200.000 lei, Micleasca – 187.500 lei și Cozmasca – 100.000 lei. Vezi Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 94, documente 1922, *Bugetul de venituri și cheltuieli al comunei urbei Tecuci pe exercițiul 1922–1923,* Anexa II.

La Dimitrie Balaban, *Cartea donatorilor orașului Tecuci*, pp. 10-12, actul de donație al moșiei Capoteasca a fost autentificat la 16 iunie 1889, sub nr. 407, la Tribunalul Tecuci.

Decretul Regal nr. 1444/24 martie 1885 a autorizat Primăria Tecuci să accepte legatele prevăzute în testamentul lui Anton Cincu din 22 iulie 1884 (,,Monitorul Oficial”, Partea I, nr. 1, din 1/13 aprilie 1895, p. 1).

[3] *Ibidem.* În secțiunea a doua, capitolul patru, din *Bugetul de venituri și cheltuieli al comunei urbei Tecuci pe exercițiul 1922–1923*, sunt înregistrate următoarele *Venituri speciale*: arenda moșiei târgului (30.000 lei); interesele de 4 la sută ale titlului de rentă primite de la Stat ca preț al moșiei Pisera-Gropana (14.300 lei); idem al moșiei Căpoteasca (8.800 lei); idem al moșiei Micleasca (8.250 lei); arenda locului de cultură din suburbia Tecuciu-Nou (600 lei); idem a locului destinat pentru construirea abatorului (150 lei); arenda terenului în suprafață de 465 m.p. din Strada Cuza-Vodă (150 lei);

idem a 4 hectare 5116 m.p. teren pentru grădinărie (484,50 lei); idem a locului închiriat Societății în comandită Bernard & Comp. (100 lei); chiria caselor de la Școala de Băieți nr. 1 (840 lei); idem a chioșcului de lângă Primărie conform contractului (6.000 lei) - librăria D.C. Patron (ad. n.); idem a locurilor din bâlciu (8.000 lei). Totalul acestor venituri speciale este 149.674,50 lei.

[4] Vezi Dimitrie Balaban, *Cartea donatorilor orașului Tecuci*, Tipografia Gutenberg Joseph Göbl, București, 1907, ediție anastatică Tipografia Graphotec Tecuci, ianuarie 2020; Pr. Gheorghe Joghiu, *Mari filantropi din orașul Tecuci -Familia Cincu*, Arhiepiscopia Dunării de Jos, Protoieria Tecuci, 2020; Daniel Bradea *Povești despre Cinculești*, Editura PIM, Iași, 2023; Idem, *Portrete din Tecuci. Familia Anastasiu și alte personalități*, Editura PIM, Iași, 2023

[5] SJAN Galați, *fond primăria Tecuci*, dosar nr. 9/1875, ff. 99-104; Dimitrie Balaban, *op. cit.*, pp. 16–17, 47-54.

[6] Daniel Bradea, *Povești despre Cinculești*, Editura PIM, Iași, 2023, pp. 27–31.

[7] Ibidem, p. 34.

[8] Dimitrie Balaban*, op. cit.*, p. 18; ,,Adevărul", anul 17, nr. 5291, 27 aprilie 1904, p. 3; SJAN Galați, *fond Prefectura județului Tecuci*, dosar nr. 9/1875, f. 112, *Expunerea primarului Teodor Cincu cu privire la administrația comunală pe anul 1904-190*5.

[9] Dimitrie Balaban*, op. cit.*, pp. 10-12.

[10] SJAN Galați, fond Primăria orașului Tecuci, dosar nr. 36/1939, f. 1–2.

[11] SJAN Galați, fond Primăria Tecuci, dosar nr. 32/1931, f. 5; Daniel Bradea, *Povești despre Cinculești*, p. 30.

[12] Dimitrie Balaban, *op. cit.*, p. 19.

[13] ,,Adevărul", anul 17, nr. 5291, 27 aprilie 1904, p. 3. Dimitrie Balaban, *op. cit.*, p. 19; Daniel Bradea, *Povești despre Cinculești*, p. 37.

[14] Daniel Bradea, *Portrete din Tecuci. Familia Anastasiu și alte personalități*, Editura PIM, Iași, 2023, p. 14.

[15] Ibidem, pp. 31-33.

[16] Ibidem, pp. 33, 35.

[17] Ibidem, pp. 33-34.

[18] Ibidem, pp. 20-21.

[19]Ibidem, pp. 160-161. În septembrie 1915, Casa Școlilor a înaintat Primăriei o ordonanță de plată în valoare de 1615 lei, pusă la dispoziție conform prevederilor testamentare ale defunctului C. Racoviță, pentru achiziționarea de îmbrăcăminte și cărți destinate ,,*copiilor săraci și merituoși din școlile primare ale acestui oraș*" (SJAN Galați, Fond Primăria orașului Tecuci, dosar nr. 15/1915, f.2).

[20] Daniel Bradea, *Portrete din Tecuci*, p. 53

[21] Ibidem, pp. 61-62.

[22] Ibidem, p. 62.

[23] Ibidem, pp. 62-63.

[24] Ibidem, p. 63.

[25] Ibidem, p. 63.

[26] Daniel Bradea, *Povești despre Cinculești*, pp. 106.

[27] Ibidem, pp. 107-109.

[28] Ibidem, pp. 108-110.

[29] Ibidem, pp. 109-111.

https://bloguldanielbradea.blogspot.com/2026/07/marii-donatori-ai-orasului-tecuci-la.html